Särtryck ur
VÅR FÅGELVÄRLD
Årg. 11 1952 Nr 3

Emberiza melanocephala SCOP., en för Sverige ny fågel

(Meddelande nr 12 från Ottenby fågelstation)

Av

ROLF GILLIN

ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG — GÖTEBORG 1952

Emberiza melanocephala SCOP., en för Sverige ny fågel

(Meddelande nr 12 från Ottenby fågelstation)

Av

ROLF GILLIN

Den 4 augusti 1952 kom ringmärkaren JÁN HENDELBERG in på Ottenby fågelstation med en sparv, som fångats i en av ryssjorna och som med hjälp av tillgängliga handböcker snart kunde identifieras som *Emberiza melanocephala*, en art, som inte tidigare har iakttagits i Norden. Något lämpligt svenskt namn har denna fågel ännu ej begåvats med; tillsvidare kan den dock kanske kallas svarthuvade sparven — en översättning av det vetenskapliga artnamnet.

Fågeln var en gammal hane, som hade undergått partiell ruggning. Vid denna ruggning ersätts ett varierande antal fjädrar på hjässan, framryggen, övre stjärttäckarna, hakan, bröstfjädrarna samt vanligen

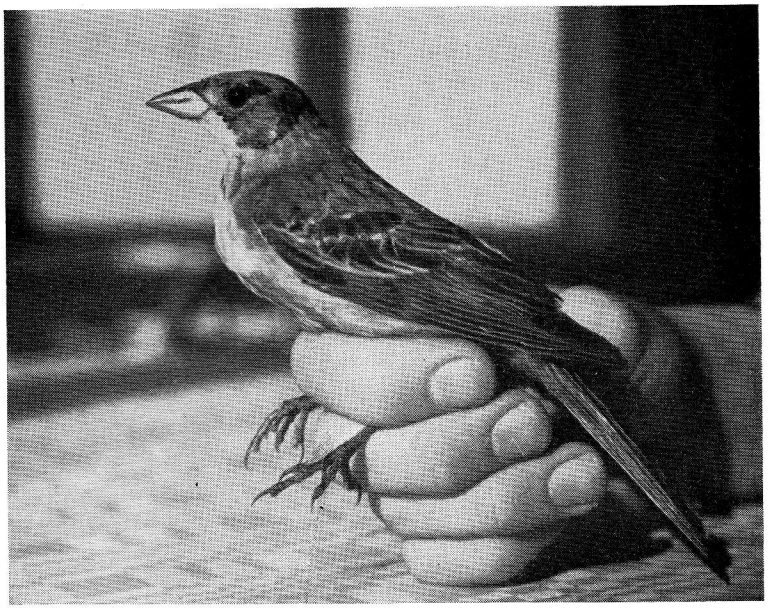

Emberiza melanocephala, Ottenby fågelstation den 4 augusti 1952.
Foto: JAN HENDELBERG.

de två innersta armpennorna. Denna dräkt förvärvas i juni—juli. En fullständig ruggning äger rum i november—december. Hanen blir då ovan brunfläckig ungefär som honan och ungfågeln, men bibehåller ett svart parti kring ögonen som tecken på ålder och kön.

Den gamla hanen i sommardräkt igenkännes lätt på den gula undersidan, som skarpt kontrasterar mot det svarta huvudet och den kastanjebruna ryggen. Den påminner i denna praktfulla dräkt snarast om någon av de tropiska vävarfåglar, som man ser i djurparkernas voliärer. Även honan och ungfågeln har ostreckad undersida, gulaktig med bruna skuggningar; ovan är de mörkfläckat bruna. Till artens allmänna kännetecken hör, förutom den enfärgade undersidan, att stjärten saknar vita kanter. I sången överträffar den enligt JOURDAIN alla andra sparvar: man kan förledas att tro, att man har att göra med en sångare istället för en sparv!

Emberiza melanocephala förekommer som häckfågel i sydöstra Europa och Främre Asien: i östra Italien, Jugoslavien, Albanien, Grekland, södra Bulgarien, sydöstra Ryssland, Mindre Asien, Pale-

stina, norra Irak, Persien och Afganistan. Den är flyttfågel och anländer till häckningsområdet kring början av maj samt flyttar i augusti till sina vinterkvarter i nordvästra Indien. Under sina sträckrörelser har den stundom nått utanför sitt egentliga förekomstområde. Ströfynd är sålunda gjorda i Storbritannien, Frankrike, Holland, Tyskland, Schweiz, Österrike, Tjeckoslovakien, Rumänien och Baltiska staterna.

Det förefaller troligt, att vår fågel anlänt till dessa nordliga breddgrader under våren och alltså kan länkas in i den observationskedja av mer eller mindre sydostligt orienterade arter, vilka tidigare under säsongen registrerats vid fågelstationen: stäpphök, lundsångare och rostand. Då dessa fåglar är representanter för så skilda fågelgrupper ligger det närmast till hands att tolka de ovannämnda fynden som resultatet av flyttningsstimulerande väder under våren med påföljande förlängd flyttning. Det kan nämnas att bland de sjutton exemplar av *Emberiza melanocephala*, som enligt NIETHAMMER (1937) anträffats på Helgoland mellan 1845 och 1930, är ett från augusti månad, de övriga från maj och juni. Å andra sidan är enligt WITHERBY (1945) tre av de tio brittiska fynden gjorda så sent som i november.

Summary: **First record for Sweden of** *Emberiza melanocephala*. **(Ottenby Bird Station Report No. 12.)**

The bird, an adult male, was trapped on Aug. 4, 1952, at the Ottenby Bird Station, island of Öland. The possibility is discussed of a connection between this observation and the appearance at the Bird Station in the spring and summer 1952 of various rare stragglers of a south-eastern origin: *Phylloscopus trochiloides*, *Circus macrourus*, and *Casarca ferruginea*.